

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ VAN ŞUBESİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION VAN BRANCH

Şerefiye Mahallesi Demirciler Sokak Yusuf İş Merkezi Apartman No 32 Kat 2 İpekyolu/Van
www.ihdvan.org ihdvan65@gmail.com info@ihdvan.org
0432 212 0665

BASINA VE KAMUOYUNA

Bugün ilimizde (Van) 2020 yılı içerisinde yaşanan hak ihlalleri raporumuzu paylaşmak ve duyurmak için toplanmış bulunmaktayız. Ulusal boyutta yaşanan hak ihlalleri bilançolarının bir benzeri hatta daha da ağırı, 2020 yılı içerisinde Van'da seyretmiştir. Düşünce ve ifade özgürlüğü, kadına yönelik şiddet, cezaevlerinde yaşanan ihlaller, sınırda yaşanan yaşam hakkı ihlalleri, bir türlü hakkında düzenlemeler yapılmayan sığınmacılara yönelik gerçekleşen hak ihlalleri, aynı şekilde gazetecilere yönelik gözaltı ve tutuklamalar, bu yıl içerisinde sürekli gündem olmuştur. Bu durum Van'da bir türlü bitmek bilmeyen eylem ve etkinlik yasaklarıyla daha da çekilmez bir hal almıştır. Demokrasi ve İnsan Hakları değerleriyle bağdaşmayan yönetim politikaları, düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlamış ve ortadan kaldırma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Saymak ile bitmeyen hukuksuz yargılama ve yasaklar 2020 yılının en belirgin OHAL uygulamaları olmuştur. OHAL uygulaması 19 Temmuz 2018 itibariyle sona ermiş ise de Cumhurbaşkanı tarafından 31 Temmuz 2018 günü onaylanarak yürürlüğe giren 7145 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile OHAL, tüm sonuçlarıyla birlikte kalıcı hale getirilmiş oldu. Bu düzenlemelerin başlıcaları gözaltı sürelerinin yaygın olarak 12 gün boyunca uygulanması, valilerin OHAL yetkileri ile donatılarak neredeyse istisnasız olarak basın açıklamaları ile toplantı ve gösterileri yasaklaması, kamu kurumlarının kamu görevlilerini ihraç işlemlerini sürdürmesidir. Bu doğrultuda Sivil Topluma yönelik artan siyasi baskı ve yasallaşan uygulamalar, önümüzdeki dönemler için daha da ağırlaşacak hak ihlallerinin habercisi olmaktadır.

BM İnsan Hakları Savunucularının Korunması Bildirgesinin 5. Maddesinde “İnsan hakları ve temel özgürlükleri geliştirmek ve korumak amacıyla herkesin toplanma ve bir araya gelme hakkı olduğunu vurgular. Buna rağmen İlimizde 21 Kasım 2016'dan beri devam eden yasaklar bugün itibariyle 1515. gününe girmiştir. Müdahale edilen ve gerçekleştirilmesine izin verilmeyen hak temelli eylem ve etkinlikler, düşünce ve ifade özgürlüğünün yanında, toplanma ve bir araya gelme haklarının engellenmesi anlamına gelmektedir. Ancak iktidar yanlısı kimi kurum ve kuruluşlar için bu yasakların geçerli olmadığını yakinen takip ediyoruz. Yasakların bu noktada sadece muhalif taraflara karşı hayata geçirildiğini biliyor ve kabul etmiyoruz!

Kadına yönelik şiddet, 2020 yılı içerisinde de devam etti. Siyasal iktidar tarafından uygulanan cezasızlık politikaları, cinsiyet temelli şiddeti ve cinsel şiddeti beraberinde artırmıştır. İlimizde 2020 yılı içerisinde en az 13 şüpheli kadın ölümü gerçekleşmiştir. Bununla birlikte hem aile içinde hem de toplum içinde taciz, tecavüz, yaralanma ve ölüm ile sonuçlanmış, şiddet olayları
→

yıl içerisinde belirgin olmuştur. Kadına yönelik her türlü şiddete karşı, yeni cezalandırma mekanizmalarının yanında en başta ifade ettiğimiz gibi ‘cezasızlık politikalarından’ ve ‘iyi hal’ benzeri uygulamalardan vazgeçilmesi gerektiğini belirtmek istiyoruz. Bu çerçevede İstanbul sözleşmesine dair karalama kampanyalarına son verilmeli, Türkiye Anayasasındaki hükümlerle eş değer ve Anayasa’nın 90. maddesine göre değiştirilemez olan sözleşmenin yükümlülükleri eksiksiz bir şekilde yerine getirilmelidir. Yine Kadına yönelik şiddete karşı 6284 sayılı yasadaki maddeler uygulanmalıdır.

Kişi özgürlüğü ve güvenliğine yönelik yaşanan hak ihlalleri de artarak devam etmiştir. Gazetecilerden, sivil toplum çalışanlarına, siyasi parti üye ve çalışanlarına kadar gözaltı, tutuklama, hedef gösterme gibi yaşanan hak ihlalleri de temelde özlük hakların ihlali anlamına gelmektedir. Kişi özgürlüğü ve güvenliğine yönelik ilimizde ikisi çocuk olmak üzere en az 325 gözaltı ve içlerinde gazetecilerin bulunduğu 60 tutuklanma, 206 ev baskını yaşanmıştır. Bununla birlikte, son yıllarda önemli ölçüde dış göç alan Van’da mevcut göçmen sayısı da gün gittikçe artmaktadır. Göçmen ve sığınmacılar sadece Van’a geçişleri esnasında değil, bundan sonraki süreçlerde de büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. 2020 yılı içerisinde 1267 göçmen, sığınmacı ‘düzensiz’ olmaları gerekçesiyle alıkonulmuşlardır. Ayrıca kişi özgürlüğü ve güvenliği bağlamında ilimizde geçen bir yılda en az 81 göçmen yaşamını yitirmiş bununla birlikte 83 göçmen ise yaralanmıştır.

Sınırlarda göçmenlerin donma olayları, hem İran hem de Türkiye güvenlik güçlerince vurulma olayları, ağır yaşam hakkı ihlallerini de beraberinde getirmiştir. Geçim sıkıntısı çeken yurttaşların sınırda kısmı gerçekleştirdikleri sınır ticareti ile kıt kaynak geçinme endişeleri kimi zaman canlarına mal olmaktadır. Güvenlik politikalarının kurbanı olan bu insanların, yaşam haklarının ihlali son yıllarda ne yazık ki sıradan bir hal almaya başlamıştır. Gözlemlediğimiz kadarıyla sınırlarda en az 12 kişi yaşamını yitirmiş bununla birlikte 4 kişi de yaralanmıştır.

Van da Pandemi koşullarında Cezaevlerinde yaşanan mağduriyetler 2020 yılı içerisinde artarak devam etmiştir. Hasta, yaşlı, risk gurubuna giren mahpuslar için önlemlerin alınmadığı, temizlik malzemelerin dağıtılmadığı, mahpusların önlemlerini kendilerinin aldığı yaptığımız ziyaretler neticesinde açığa çıkan başlıca konular olmuştur. Herhangi bir gerekçe gösterilmeden ve yasaklanmayan, mahpusların talep ettiği veya kargo ile gelen gazete, dergiler kitap vs. cezaevi idarelerince geç verilmiş ayrıca haber alma özgürlüğü ve kamusal bilgilere erişim haklarının engellendiği gözlemlenmiştir. Gözaltı ve tutuklamalar ile birlikte, Pandemi koşullarında, kötü muamele uygulamaları özellikle hasta mahpusların sağlık haklarına erişimlerinin engellenmesi, kısıtlanması bizleri kaygılandırmaktadır.

İlimizde 2020 yılı içerisinde 2410 hak ihlali yaşanmıştır.

Güvenlik Güçleri Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar: 2 Kişi yaşamını yitirdi, 5 kişi yaralandı (E.G, İ.B yaşamını yitirdi, S.Y, Z.B, H.A, L.K, Z.Z, yaralandı)

Şüpheli Polis ve Asker Ölümleri: 1

SİLAHLI ÇATIŞMALAR

Güvenlik Görevlisi: 4 kişi yaşamını yitirdi, 2 kişi yaralandı

Silahlı Militan: 22 kişi yaşamını yitirdi

Siviller: 2 Kişi yaşamını yitirdi, 8 kişi yaralandı

SALDIRIYA UĞRAYANLAR

Siyasi Parti, Sendika ve Dernek Yöneticisi / Üyesi : 1 (HDP)

Gazeteci: 1 (Ruşen Takva Hedef gösterildi)

YAŞAMINI YİTİREN SIĞINMACI VE GÖÇMENLER: 83 kişi yaşamını yitirdi, 81 kişi yaralandı

SINIR HATLARINDA YAŞANAN ÖLÜM VE YARALANMALAR: 12 kişi (Ş.B, İ.B, İran Vatandaşı, E.G, B.Y, Ş, A.K) yaşamını yitirdi, 9 kişi (A.B, O.H, S.Y, İ.B, C, V.H, H.A, L.K, Z.Z) yaralandı.

CEZAEVLERİNDE YAŞANAN İHLALLER

Sevk Uygulamaları, Sağlık Hakkı İhlali, Aile Görüşü Engellenenler, Avukat Görüşü Engellenenler, Tecrit ve İzolasyon, Haberleşme v.b Hakları Engellenenler, Cezaevlerinde Diğer İhlaller: 87

KUŞKULU ÖLÜMLER

Kadın: 13 (D T, G K, C Y, H M, N A, P.A, M K, D E, H B, M M, C A, S B, G E)

Erkek:1

İNTİHAR EDEN ERKEK: 9

KADINLARIN YAŞAM HAKKINA YÖNELİK İHLALLER

Kadın İntiharları: 2 Teşebbüs: 2

Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınlar: 7

Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Kadınlar: 9

GÜVENLİK GÜÇLERİNCE ŞİDDETE UĞRAYAN ÇOCUKLAR

Yaralı/Şiddet: 5

Taciz: 1

Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Çocuklar: 7

Aile İçi Şiddete Uğrayan Çocuklar: 1

İŞKENCE YASAĞI

Gözaltında İşkence ve Kötü Muamele: 9

Gözaltı Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele: 5

Kaçırma ve Ajanlık Tehdidi: 3

Özel Güvenlik Görevlilerinin Uyguladığı İşkence ve Kötü Muamele: 3

Tehdit Edilenler: 5

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİNE YÖNELİK İHLALLER

Gözaltına Alınanlar: 325 (2'si Çocuk)

Tutuklananlar: 60

Ev Baskınları: 206

Gözaltına Alınan Sığınmacı ve Göçmenler: 1267

DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER: 57

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER: 2

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER: 5

EKONOMİK ve SOSYAL HAKLARA YÖNELİK İHLALLER

İş Kazaları: 28 kişi yaşamını yitirdi, 8 kişi yaralandı

İşten Çıkarılanlar: 8

Verilen Cezalar: 20

İşe Almada ve Çalıştırmada Ayrımcılık / Dışlama: 2

ENGELLİ HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER

Sağlık Hakkı İhlali: 2

Kamu Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı İhlali: 2

DİĞER HAK İHLALLERİ

Çevre Hakkı İhlali: 1

DİĞER BAŞVURULAR: 17

Her zaman belirttiğimiz gibi bu ülkenin en büyük sorunu olan Kürt sorunu çözülmediği sürece hak ihlalleri bilançoları da bu minvalde artacaktır. Bu temelde asıl olan ‘barış hakkıdır’. Asıl çözümün yolu ise onurlu bir barıştan geçtiğini belirtmek isteriz. Siyasi iktidarın OHAL uygulamalarından bir an önce vazgeçmesi gerektiğini belirtmek istiyoruz.. Son yıllarda çatışmalı sürecin kalıcı bir çözüm önünde en büyük engel olduğu görülmüş herhangi bir çözüm getirmediği ortadadır. Dolayısı ile bir an önce kalıcılaşan OHAL uygulamalarından vazgeçip, çözüm ve barış politikalarının inşa edilmesi, bu yönde adımların atılması toplumsal barış, eşitlik, adalet için aciliyetini korumaktadır.

İHD olarak her zaman barış hakkını savunduk ve savunmaya devam edeceğiz. Çatışmaların kazananının olmadığını tekrar vurgulamak istiyoruz. Çatışma halinin yıkım ve can kayıpları dışında hiç bir şey olmadığını her birey farkındadır. Türkiye’nin demokratikleşebilmesi bakımından Kürt sorununun demokratik ve barışçıl yollarla çözülmesinin zorunlu ve elzem olduğunu bir kez daha yinelemek isteriz. Türkiye’nin gerçek bir çatışma çözümü ile birlikte yeni ve demokratik bir Anayasaya ihtiyacı bulunmaktadır. Aksi takdirde 1982 darbe Anayasasında değişiklikler yaparak bir çözüme varmak mümkün değildir.

Bizler insan hakları savunucuları olarak, hayatımızdaki ihlallerin önlenabilir olduğuna inanıyoruz. Çatışmalı ortamın bir an önce son bulmasını, kalıcı bir çatışmasızlık halinin ve çözüm sürecinin yeniden müzakere edilmesini umuyoruz. Her koşul altında dil, din, ırk, milliyet, cinsiyet, etnik ve kültürel farklılık ayrımı yapmadan, yaşam hakkının kutsal olduğu vurgusunda bulunuyor ve özgürlüklerle dolu, onurlu bir yaşam temenni ediyoruz.

İNSAN, HAKLARIYLA İNSANDIR

14.01.2021